

Plenum

Torsdag 17.11.2016 kl. 15.59—21.34

2.2. Muntlig fråga om finansieringen av Guggenheimmuseet i Helsingfors (Silvia Modig vänst)

Muntligt spörsmål MFT 118/2016 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Nästa fråga, ledamot Modig.

Debatt

16.26 Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Yhdysvaltalainen Guggenheim-säätiö on pyrkinyt pitkään saamaan oman museonsa Helsinkiin. Helsingin päättäjät ovat suhtautuneet hankkeeseen kriittisesti ja jo kertaalleen sen hylänneet. Nyt kuitenkin hanke on jälleen ajankohtainen. Aiemmin Helsinki ja Guggenheim-säätiö asettivat edellytykseksi sen, että valtio osallistuu hankkeen rahoitukseen. Te, pääministeri Sipilä, sanoitte, että valtio ei aio tukea hanketta. Ja te, ministeri Soini, sanoitte hyvin selvästi: Gug-gen-heim ei saa valtion-tukea. (Naurua)

Nyt kuitenkin hanke on taas meidän helsinkiläisten päättäjien edessä, koska opetus- ja kulttuuriministeri Grahn-Laasonen on luvannut, että Guggenheim pääsee valtionosuuk-sien piiriin ja sille olisi luvassa 1,3 miljoonan euron vuosittainen tuki. Siinä päätöksessä, mikä meillä helsinkiläisillä on edessämme, on edellytyksenä tämä valtiontuki VOSin muo-dossa. Ja koska hallitus on antanut asiasta nyt niin ristiriitaista tietoa, niin kysyisin teiltä, arvon hallitus, onko Guggenheim saamassa valtion rahoitusta vai ei.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sopinee, että opetusministeri vastaa.

16.27 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tämä Guggenheim-hanke on nyt paljon esillä siitä syystä, että se on tu-lossa päätöksentekovaiheeseen nimenomaan siellä Helsingin kaupunginvaltuustossa. Hal-lituksena olemme päättäneet siitä, että valtio ei osallistu rakentamisen kustannuksiin. Tämä uusi malli, joka on kaupungin päätöksentekoelimissä, perustuukin aiempia malleja huomattavasti suuremmalta osin yksityisiin lahjoituksiin, ja olen hyvin iloinen siitä, että meiltä Suomesta löytyy tahoja, jotka haluavat rahoittaa kulttuuria Suomessa. Eli sitä kau-tta kiitokset näille tahoille.

Siihen, mitä tälle hankkeelle tulee tapahtumaan ja menestyykö se Helsingin kaupungin-valtuustossa, voi ainoastaan Helsingin kaupunginvaltuusto vastata. Se ei meidän asiamme täällä tänään ole. Mutta mitä opetus- ja kulttuuriministeriöstä olemme maailmalle antane-et: emme lupausta vaan ennakkollisen näkemyksen siitä, millä edellytyksillä, aivan niin

Punkt i protokollet PR 116/2016 rd

kuin muutkin museot Suomessa, voivat päästä valtionosuuksien piiriin, ja se tulee ajankoh-
taiseksi siinä vaiheessa, kun sellaista hakemusta sitten tehdään, mikäli tämä hanke etenee.
Ja sen lisäksi... (Puhemies koputtaa) — Jatketaan hetken kuluttua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Oli niin reippaasti yli minuutin. Pyyd-
än nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan
V-painiketta.

16.28 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei tästä nyt saa-
nut selvää hallituksen linjasta. Hankehan edelleen toteutetaan valtaosin julkisilla varoilla ja
veronmaksajien rahoilla. Tässä muodossa teidän lupauksenne valtionosuusjärjestelmään
pääsystä on olennainen syy siihen, että tämä ylipäänsä on esityksenä meidän edessämme.

Valtionosuusjärjestelmä on suomalaisen kulttuurirahoituksen selkäranka, ja vuoden
2014 jälkeen siitä on leikattu 3,3 miljoonaa, mutta nyt yhtäkkiä on löytynyt 1,3 miljoonaa
lisää per vuosi annettavaksi yhdysvaltalaisen säätiön hankkeelle, ja sanotte myös, että tämä
ei ole pois muilta tuensajilta. Tämä herättää suuria kysymyksiä ja suurta hämmennystä.
Kun on leikattu 3,3 miljoonaa olemassa olevilta toimijoilta, eikö olisi kohtuullista tällä uu-
della rahalla kompensoida jo tehtyjä leikkauksia ja tukea meidän kotimaista taidekent-
täämme, eikä antaa yhdysvaltalaisen säätiön päästä yhdeksi suurimmaksi valtionosuuksia
nauttivaksi museoksi?

16.29 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Niin, ne leikkaukset, joihin tässä viitattiin, tehtiin edellisen hallituksen
aikana, ja silloin taisi olla vasemmistoliitolla kulttuuriministerin salkku. Että sellaista. (Hä-
linää) Ja sen jälkeen sitten vielä sosialidemokraattinen kulttuuriministeri näitä jatkoi ja toi
sinne kehyksiin.

Jos katsotaan maailmalle, niin siellä luovat alat ja matkailu ovat kasvavia aloja, ja tie-
tenkin toivon, että myöskin Suomi pääsisi näistä rahoista ja matkailuvirroista osalliseksi ja
panostaisi luoviin aloihin. Meillä on aivan upea kulttuurikenttä Suomessa, ja esimerkiksi
vaikkapa Helsinki ja pääkaupunkiseutu ovat tehneet aivan upeata työtä siinä, millä tavalla
kulttuuria on voitu tuoda vahvemmin vielä osaksi tuomaan myöskin sille kaupungille elin-
voimaa. Esimerkkejä siitä on vaikkapa se, että tämän hallituksen aikana on jo tehty päätök-
siä muun muassa Tanssin talon rahoittamisesta, joka on aivan upea projekti. Se, mitä Hel-
singin kaupunginvaltuusto päättää, on Helsingin kaupunginvaltuuston asia, mutta itse
toivoisin, (Puhemies koputtaa) että Suomessa olisi rohkeutta tehdä vahvoja (Puhemies ko-
puttaa) kulttuuri-investointeja tulevaisuuteen.

16.30 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri
Grahn-Laasonen itsekin tietää, että se, mitä hän sanoi näistä 3,3 miljoonan leikkauksista, ei
koske silloista kulttuuriministeri Arhinmäkeä, koska ne tehtiin sen jälkeen, kun en ollut
enää ministeri. Tiedätte sen hyvin itsekin, mutta hyvähän totuutta on kiertää.

Oleellista on se, että ensi vuonnakin leikataan museoiden valtionosuuksia, ja tämä vaik-
uttaa siihen, että museot saavat itse asiassa vain kaksi kolmasosaa niistä valtionosuuksista,
joita ne saavat tämän VOS-järjestelmän mukaan. VOSia ei anneta sillä perusteella, että tuo

Punkt i protokollet PR 116/2016 rd

mahdollisesti matkailutuloja, vaan sitä annetaan taideperustein. Eli eihän tämä voi olla peruste VOSien antamiselle.

Eikä tässä vielä kaikki. Guggenheim-museon rakentaminen edellyttää sitä, että museon rakentamisen aikaisia arvonlisäveroja ei tarvitse maksaa. Jos joku uskoo, että tämä rakentaminen maksaa sen 130 miljoonaa, niin silloin puhutaan 31 miljoonasta.

Arvoisa puhemies! Kysynkin hallitukselta: pitääkö teidän mielestänne Guggenheim-museon maksaa (Puhemies koputtaa) arvonlisäverot, noin 31 miljoonaa, rakentamisen aikana?

16.32 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Guggenheim-säätiö on jättänyt hakemuksen, jossa se hakeutuu arvonlisäverovelvolliseksi, ja tämä hakemus käsitellään aivan normaaliin tapaan ja käsitellään samaan tapaan kuin muidenkin vastaavien yhteisöjen aikaisemmin. Tämä on puhtaasti veroviranomaisten tehtävä päätös.

16.32 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan sivistysjaosto on myös käsitellyt tähän teemaan liittyvää kokonaisuutta. Suuri huolestuminen on se, että suomalaisesta kulttuurista on säästetty nyt pitkän matkaa, ja ymmärrämme, että niin vähistä rahoista kun säästetään, niin iso kysymys on se, voidaanko tätä säästämisen linjaa jatkaakin. Ensi vuonna säästäminen jatkuu erittäin kovana, ja monet museot ja kulttuuritoimijat ovat hyvin tiukoilla.

Samaan aikaan ei näytä hyvältä, että hallitus ei osaa kertoa, mikä on kulttuuritoimijoihin ja näihin museotoimijoihin kohdistuva yhteinen linja. Me olemme pistäneet merkille, että ei anna hyvää kuvaa se, että täällä on monenlaisia äänenpainoja siinä, suhtaudutaanko yksityisen museon uuteen mahdollisuuteen saada valtionapua samalla tavalla kuin ministeri Grahn-Laasonen on julkisuudessa linjannut. Vähistä, vielä säästettävistä euroista kohden netaisiin uudelle yksityiselle museolle (Puhemies koputtaa) lisää rahaa. Lisäksi me emme vielä tiedä, käytetäänkö tähän Veikkauksen voittovaroja (Puhemies koputtaa). Siihen olisi hyvä saada nyt vastaus, mikä on hallituksen linja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen pahoillani, että joudun joskus tulemaan puheen päälle, koska niin selvästi ylittyy sovittu aikaraja.

16.33 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen hallitusohjelmaan ei sisälly uusia suoria leikkauksia kulttuuriin, eli ne, mitä nyt joudumme toteuttamaan, jotka siellä kehyksissä ovat, ovat edellisiltä hallituksilta perintöä ja erittäin valitettavaa sellaista.

Sen sijaan me olemme pyrkineet kulttuuripolitiikassa käynnistämään rakenteellisia uudistuksia, jotka ovat jääneet edellisiltä hallituksilta työpöydälle — prosessia on ollut, mutta ei ole viety päätökseen — ja jotka liittyvät muun muassa valtionosuus- ja valtionavustusten uudistamiseen. Sitten siellä on lainauskorvauksien korottamista, mikä on ollut erittäin positiivinen asia kirjastoväelle — uusi kirjastolaki tuli juuri — ja av-kannustin tuoman elokuva-alan tuotantoja Suomeen.

Elikä kulttuurikentällä meillä on erittäin paljon myös myönteisiä uutisia, mutta totta kai on myöskin näin, että aina toivoisi, että niitä resursseja voisi olla enemmän. (Ben Zys-

Punkt i protokollet PR 116/2016 rd

kowicz: Ei saanut Arhinmäki aikaiseksi!) Toivottavasti myöskin sitten löytyy jatkossakin valtion lisäksi niitä tahoja, jotka haluavat investoida vahvasti kulttuuriin, niin kuin tässä Guggenheim-tapauksessa ilahduttavasti on käynyt.

16.34 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Las Vegasissa, Villanassa, Berliinissä Guggenheim-projekti ei ole ihan putkeen mennyt. Veronmaksajat pelkäävät, että tästä projektista, jos se toteutuu, jää suuri siivu veronmaksajien maksettavaksi. (Silvia Modig: Niin jääkin!) Niinpä kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: Meillä on kymmenen kotimaista museota, jotka täyttävät kyllä kriteerit mutta rahoitusta odottavat, kun ei ole rahaa. Tuntuu aika oudolta, että olisimme Guggenheimin kannalla tässä kohtaa, kun omat kansalliset museomme eivät ole tarpeellista rahoitusta saaneet.

16.35 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! On varmastikin niin, että kun kulttuuripolitiikan historiaa katsoo, niin aina kaikkiin isoihin kulttuurihankkeisiin on liittynyt voimakas vastustus. Ja tässä Guggenheim-tapauksessa toivon tietysti, että päättäjät siellä Helsingin kaupunginvaltuustossa tekevät harkittuja ratkaisuja sen suhteen, mikä se malli on ja esimerkiksi miten se on kehittynyt niistä ensimmäisistä malleista, jotka silloin aikoinaan olivat julkisuudessa, ja tältä osin luotan täysin siihen Helsingin kaupunginvaltuuston arviointikykyyn tässä asiassa.

Mutta meillä Suomessa on hieno kulttuurikenttä. Esimerkiksi museot voivat tällä hetkellä sitä kautta erittäin hyvin, että esimerkiksi Museokortin kaltaisten uusien innovaatioiden kautta kävijämäärät ovat todella korkealla ja meillä on paljon avattu uusia museoita ja uudistettu museoita. Muun muassa omassa kotikaupungissani Forssassakin on valittu Forsan museo Vuoden museoksi tässä pari vuotta sitten, ja siellä on tehty aivan upeata työtä.

Jos tästä keskustelusta ehkä jotain jäisi käteen, niin se, että kannustan ihmisiä käymään museoissa ja kuluttamaan kulttuuripalveluja.

16.36 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Helsingiläisille kaupunginvaltuutetuille kysymys siitä, aikooko hallitus tukea Guggenheim-museon perustamista, ei ole ollenkaan vähäpätöinen. Me kuitenkin Helsingissä olemme sitten käytännössä siinä tilanteessa, että jos valtuuston enemmistö päättää Guggenheimin rakentaa ja jos osoittautuu, että hallitus ei valtionosuuksilla tulekaan vastaan, niin silloin valtuusto on helposti sitten siinä tilanteessa, että pohditaan, mistä sen museon käyttökustannukset rahoitetaan. Itse pelkään Itä-Helsingissä asuvana kansanedustajana ja valtuutettuna sitä, kuinka meidän lähikirjastoille, lastenkulttuurille, asukastaloille ja niin edelleen käy, jos olemme siinä tilanteessa, että hallitus ensin antaa ymmärtää, että kyllä tuetaan, ja sitten ei käytännössä tuetakaan. Koska hallituksesta nyt on eri ministereiltä tullut niin erilaisia kantoja (Puhemies koputtaa) tähän Guggenheimin valtionrahoitukseen, kysyisin pääministeri Sipilältä: mikä on Suomen hallituksen kanta tämän museon rahoittamiseen? (Eduskunnasta: Ja Soinin!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Haluaako pääministeri vastata?

16.37 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on käsitellyt Guggenheim-investoinnin tukemista valtion rahoista, ja olemme päättäne-

Punkt i protokollet PR 116/2016 rd

et, että emme tue Guggenheim-investointia. Sen sijaan olen pannut ilolla merkille sen, että tällaisiin hankkeisiin on löytymässä yksityistä rahaa. Kyllä Helsinki tarvitsee sellaisia kohteita, johon matkailija voi pysähtyä. Se on selvä asia. Mutta valtion tässä tilanteessa ei ole mahdollista tukea tuota investointia — tulkoon se nyt selväksi kaikille tässä. Jos Helsingin kaupunki haluaa panna investointiin rahaa, se on Helsingin kaupunginvaltuuston asia. Yksityiset tahot jos haluavat satsata siihen, se on yksityisten tahojen asia. Jokainen voi tehdä oman päätöksensä.

Mitä tulee toiminnan tukemiseen, niin toimintahan alkaa seuraavan hallituskauden aikana. Seuraavat hallitukset tekevät sitten toiminnan tukemisesta omia päätöksiään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä ministerille puheenvuoron tästä.

16.38 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Juuri näin, elikkä totean vielä, mitä on meidän puolelta tällä hetkellä viestitty: Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyynnöstä antanut ennakkollisen näkemyksen niistä kriteereistä, joilla voi päästä valtionosuuden piiriin, ja arviomme ja virkamiesnäkemys mukaan se olisi noin 1,3 miljoonaa euroa. Tietenkin on niin, aivan niin kuin edustaja Alanko-Kahiluoto varmasti kulttuuripolitiikkaa tuntevana hyvin tietää, että museoiden, niin kuin teattereiden ja orkestereidenkin, henkilötövuodet vahvistetaan joka vuosi erikseen. Eli jokaisen museon osalta siihen liittyy sellainen poliittinen riski, että ne voivat muuttua vuosi toisensa jälkeen, ja tältä osin tämä Guggenheim-ratkaisu ei millään tavalla poikkea muista museoista.

Olen todennut veikkausvoittovarojen käytöstä, että meillä on onnellinen tilanne siinä, että veikkausvoittovarat ovat kehittyneet myönteisesti, jolloin on voitu investoida entistä vahvemmin kulttuuriin sillä rahoituksella, ja arvioin, että se voisi olla yksi keino esimerkiksi sille, että voitaisiin Guggenheimia tulevaisuudessa (Puhemies koputtaa) rahoittaa, mikäli se rakennetaan siten, että se ei olisi muiden museoiden rahoituksesta pois.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä keskustelussa puheenvuorot edustaja Heinäluomalle ja sen jälkeen tämän kysymyksen ensimmäiselle esittäjälle edustaja Modigille.

16.40 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihminen ei elä yksin leivästä, kyllä tarvitaan myös tätä hengen ja sielun ravintoa, ja siinä kulttuuri antaa meille kaikille, paitsi näille supertaiteenharrastajille, modernin taiteen ystäville myös kaikille muillekin. Tällä hankkeella on tietysti myös iso matkailullinen merkitys, niin kuin on New Yorkin ja Bilbaon vastaavista museoista nähty, (Hälinää) siellä on miljoonia kävijöitä.

Mutta sitten on eri asia, että tätä kohtaan voidaan esittää epäilyksiä. Päätöksenteko on nyt Helsingillä. En itse osaa helsinkiläisenä veronmaksajana ja helsinkiläisenä olla kauhean tyytymätön, jos hallitus olisi tässä mukana, niin kuin se on muissakin museohankkeissa. Mutta yhtä selvää on, että kyllä hallituksen linjan pitää olla selvä sekä suhteessa investointiavustuksiin että mahdollisuuteen saada käyttökustannuksiin avustuksia, niin kuin museot yleisesti saavat. Pääministerin vastaus oli selvä, hän on ministeri Soinin kannalla,

Punkt i protokollet PR 116/2016 rd

että investointiavustuksia ei tule, mutta toivoisin, että pääministeri voisi vahvistaa tämän, että teille hyvin sopii se, että tämä museo voi saada samat käyttökustannuksiin liittyvät avustukset kuin muutkin museot Suomessa. Se helpottaisi päätöksentekoa, ettei tule epävarmuutta valtion linjasta näin isossa hankkeessa.

16.41 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me nyt käymme ympyrää saman kysymyksen äärellä. Opetus- ja kulttuuriministeri vastasi tuohon kysymykseen. Ennakollinen päätös on täältä annettu, ja seuraavat hallitukset tekevät sitten vuosittain ja budjetissaan päätöksiä, juuri niin kuin opetus- ja kulttuuriministeri tuossa kertoi. Investointiin tämä hallitus ei anna avustusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Modig, viimeinen kysymys.

16.41 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hankkeen yksityisen rahoituksen määrää on hyvin onnistuneesti onnistuttu liioittelemaan. Jokainen, joka on tähän taloudelliseen suunnitelmaan tutustunut, tietää, että suurin vastuu rahoituksesta nojaa Helsingin kaupunkiin. Vastuu siitä, jos hanke menee mönkään, on Helsingin kaupungilla eli helsinkiläisillä veronmaksajilla.

Me emme vastusta missään nimessä kulttuurihanketta Helsingin paraatipaikalle. Toivomme sen jollain tavalla heijastavan ehkä Suomea tai suomalaisuutta ja meidän omaa osaamistamme.

Te sanoitte nyt, Sipilä, että tästä on siis enakkopäätös. Eli, ministeri Soini, eikö valtiosuuden kautta tuleva tuki ole valtion rahaa? (Eduskunnasta: Kyllä!) Kiitos tästä, te selvensitte tämän, ministeri Sipilä.

Mutta Grahn-Laasoselle haluan sanoa, että kun te kritisoitte tässä sitä, että edelliset hallitukset ovat jättäneet teille päätöksiä taakaksi, niin kyllä te aikamoisen taakan tässä jätätte seuraaville hallituksille. Tätä projektia suunnitellaan 20 vuodeksi, 1,3 miljoonaa vuodessa: 26 miljoonaa valtiontukea, ministeri Soini.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Löysikö ministeri Grahn-Laasonen tästä kysymyksen?

16.42 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Edustaja Modig on muistaakseni myöskin Helsingin kaupunginvaltuutettu ja pääsee tästä asiasta päättämään (Silvia Modig: Toisin kuin maan hallitus!) — toisin kuin maan hallitus — eli tästä rakentamisesta nyt tässä yhteydessä.

Totean vielä kerran siis sen, minkä olen jo aikaisemminkin tässä keskustelussa sanonut: eli olemme antaneet ennakollisen näkemyksen siitä, millä kriteereillä olisi mahdollista päästä valtiosuuden piiriin ja mikä se taso voisi olla. Ja tietenkin, aivan niin kuin sanoin tässä, ratkaisut tehdään vasta siinä vaiheessa, kun meillä on olemassa hanke, jota tukea. Eli katsotaan sen jälkeen sitten asiaa.

Tietysti itse ajattelen niin, että jos on mahdollista — yksityistä rahaa mahdollisimman hyvin hyödyntäen — saada elinvoimaa, työllisyyttä, uusia työpaikkoja, matkailuvirtoja Suomeen, niin kyllä se vähintäänkin harkitsemisen arvoinen ehdotus silloin on.

Punkt i protokollet PR 116/2016 rd

Frågan slutbehandlad.